

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomae

Cvm Variis Indicibvs

De Deo Effectore, Creaturarvm Omnivm Tractatvs II. De Opere Sex
Diervm, Ac Tertivs De Anima

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, 1622

IV. Quo tempore primi homines creati fuerint quantum ad corpora.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93575](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93575)

Ad nullam quaestio, vel dubitatio esse potest, aliqua verò ratio vel congruentia huius temporis reddenda est.

Primo enim interrogari potest, cur Deus hominis productionem in ultimum locum referuauerit, cum homo ceteris animantibus perfectior sit. Quam quaestionem mouent plures Patres in Gen. & alijs locis cum Philon. lib. de opif. mund. Et varias reddunt rationes. Prima esse potest, quia hominem compositum est ex spiritu, corpore, & ideo conueniens fuit prius creaturas purè spirituales, & purè corporeas, & deinde humanam ex utraque compositam fieri. Quae ratio insinuat in c. firmiter, de sum. Trin. cum dicitur, Deus ab initio temporis vitam de nihilo condidit creaturam spirituales, & corporales & deinde de humanam quae communis ex spiritu & corpore constitutam. Eam expressius nobis exposuit Nazian. orat. 38. de Christi natu. ubi cum de rerum visibilibus, & inuisibilibus creatione verba fecisset, subiungit, Enimvero mens iam & sensus sic inter se discepta, spiritus sui se coniungunt, effectusque, ubi materiam in se habent, non dum autem utriusque temperata illa erat, aut contra ariorum mixtura, quae sublimioris sapientiae, ac circa naturarum creationem va. ietatis, & excellentiae specimen exhiberet, nec omnes bonitatis diuinae notas, atque ipsa datae erat. Hoc igitur cum artifice verbo ostendere placuisset animal unum ex utroque, hoc est, ex inuisibili, ac visibili natura hominem fabricatur. Et hanc rationem referendo Nazianz. commendat Damasc. lib. 2. de fide, cap. 12. addit verò aliam idem Gregor. dum ait, creasse Deum hominem, alterum quendam mundum, in paruo magnum in terra collocando. Tertiam etiam indicat, dum ait, creasse Deum hominem, eorum quae in terra sunt Regem. Oportebat autem, ut idem Nazian. orat. 43. dicit, ut Regis palatium prius constitueretur, in quo postea Rex introduceretur. Quippe (ait Nyssen. lib. de homine, c. 2.) consent. meum non erat Imperatorem existeri prius quam eos, quibus erat cum potestate praefecturus. Praeparato nimirum ante omnia imperio, tum deinde proximum erat regem de signari.

Copiosius verò punctum hoc profequitur Ambros. enarrat. ad Horontian. quae in primo tomo habetur. Cum enim Ambros. in Exaëmer. dubitationem hanc non mouisset, nec rationem istius ordinis in operibus Dei reddidisset, admonitus ab Horontiano, plures illius diuini consilij rationes eidem tradidit, quas attingendo eius verba breuiter percurreremus. Prima est. Etenim qui consilium parat, & ille euangelicus dices omnia prius adorat, & tunc amicos ad conam inuitat. Secunda. Quid est mundus nisi quidam agone plenum certaminis. Et infra, Quasi alibi agitur postremus ingreditur in agone &c. Tertia. Spiritus alius, in omnibus rebus praestantior, sunt principia, & finis. Et infra, Non sumus homo quasi quidam, & electis inter rebus creatura. Et infra, Recte in constitutione mundi primum calum, & nouissimum calum. Et infra clarius, Mundus ergo postremus, quasi finis naturae formatus. Quartam item rationem de imperio hominis ab illis verbis profequitur. Vtrumque igitur praestantissimum, ut & subtilitas haberet omnes mundos opes, &c. Quintam insinuat, dum ait, Processit postremus creaturarum homo, species gratius, mente sublimis, ut omni esset creatura miraculo, & alia, quae ibi profequitur.

Denique Nemefius lib. de Natura hominis, cap. 1. optime exponit, naturae auctorem gradatim (ut ait) & concinnè in rerum creatione progressum esse. Atque ita ab imperfecto ad perfectum procedendo prius res inanimatas, deinde plantas vitam sine sensu habentes, postea sentientia bruta: tum imperfecta, tum etiam in suo gradu perfecta procreasse. Tandem verò animal rationis compos reddidisse, non solum quod cum omnia propter ipsum essent condita, oportebat, primo quae ad usum illius pertinebant parata esse deinde eum, qui eis usus esset, produci, sed etiam quia in illis, & quae ratione, & quae aeterni sensu natura

percipitur, facta esset, oportebat esse quoddam vinculum utriusque, ut unum esset hoc vniuersum sibi, consentiens, non a seipso alienum. Proinde homo genitus est animal, quod utramque naturam coniungeret. Quasi dicat, hominem esse ligamen, & vinculum, & quasi nexum totius vniuersi, & ideo conuenientissimè ultimo loco creatum esse. Addit Theod. q. 20. in Gen. Deum cum creaturam sensitiuam, & intellectuam creasset, hominem postremo creasse, veluti sui quandam imaginem, medium illum ponendo inter animata, & inanimata sensitiua, & intellectu, ut utraque, quidem iam animata, quae inanimata, & sum illi veluti quoddam tributum praebere: natura verò intellectu dum hominis curam gerunt, beneuolentiam erga creatorem demonstrarent. Denique Chrys. homil. 8. in Gen. id declarat exemplo regis, ciuitatem ingressuri, quem satellites praecedunt. Nam ita (inquit) Deus, hominem quasi regem rebus terrenis praefecturus, prius omnem hunc ornatum fabricauit, & tandem perficiendum hominem produxit, declarans factum istius, quanto honore hoc animal profequatur.

Rursus verò interrogari potest, cur Deus eodem die hominem cum animalibus brutis creare voluerit, & non potius tam insigni operi peculiarem diem multo magis quam luci, & stellis destinauerit. Sed fortasse necessarium non est in his omnibus circumstantijs peculiaria inuestigare mysteria, nam in multis tota ratio facti est voluntas facientis. Probabilis tamen ratio, & (ut ita dicam) literalis esse videtur, quod commune est homini cum animalibus sexto die creatis, ut ex terra quantum ad corpus formetur, & propterea eodem die cum ceteris creatus est. Accedit, quod Deus statuerat intra sex dies suum opus perficere, & in septimo requiescere propter alias suae providentiae rationes supra tactas, & ideo facta congruenti distributione omnium operum per sex dies, sextum ad producendos omnes animantes, quae proprie terram inhabitant, & ornant, destinauit. Inter hos autem praecipuus est homo, quem non oportebat tardius, seu diutius procreare. Denique addi potest, quamuis eodem die hominis productio facta narratur, nihilominus longè fuisse digniorem, & ideo singularibus verbis, & dignitate praeseferentibus referri, ut supra expendimus. Vnde fortasse ut ex oppositis, rationalibus, scilicet & irrationalibus, iuxta se positus clarius hominis excellentia demonstraretur, ideo sine maiori mora homo eodem die cum ceteris animantibus creatus est.

Super est dicendum de creatione Euae, de qua nonnullum dubium est, quo tempore creata fuerit. Duæ namque extremae sententiae inueniuntur. Prima est Caietani dicentis, Adam, & Eua non solum eodem die, sed etiam eodem momento fuisse creatos, sicut cetera animalia in utroque sexu creata sunt. Propterea quod Genes. 1. dicitur: Creauit Deus hominem, ubi per hominem, non Adā, sed speciem hominis in utroque sexu Caietanus intelligit, quia statim additur, masculum, & feminam creauit eos. Sed haec sententia in secundo capite vnde sit haec reprobata est ex manifestis Scripturae locis, in quibus dicitur Adam primum, vel solum fuisse creatum, ut ex eo quod Eua formata fuit ex costa Adā, nam quia in hoc errauit Caietanus, ideo in alterum errorem inductus est. De illa ergo sententia iam dicta sufficiunt.

Non operit autem scire nonnullos ex antiquis Iudaeis in illo fuisse errore, ut crederent, masculi, & feminam simul fuisse creatos in specie humana, propter praedicta verba Genes. 1. Vt tamen ea, quae in cap. 2. Genes. referuntur, sustinerent, aliud portentum, & inanem fabulam inuenerunt. Nam quidam dixerunt, Adā duas habuisse uxores, vnam simul cum illo creatam, & aliam postea ex illo formatam. Ita refert Petr. Comes in historia Scholastica. Verū tamen hic error & repugnat alijs scriptis, & testi-

Interrogatio
secunda cui
satis mul-
tipliciter.

1.

2.

3.

4.

5.

7.

De creatione
Euae specialiter,
quo tempore
fuerit.

1. Sententia
Caietani
Euae fundat.

Vnde sit haec
sententia cō-
ueniendā.

8.

Quorundam
Iudaeorum
error identus.

Reijcitur da
Scholastica.

testimonijs, in quibus dicitur, Adam prius fuisse solum, & prius creatum, & præterea nouum addit figmentum, non minus historię Genesim repugnans. Nam ex toto discursu trium priorum capitum Genesim euidenter constat, tantum fieri mentionem vnius vxoris Adę, & eandē dici formatam de costā Adę, & ante illam formationem Adam dici fuisse solum.

9. *Aliter error Hebraeorū.* Neque minus damnable est, alius Hebræorum error, de quo Rabbi Moyses in Gen. dicentium Eua non solum fuisse creatam simul cum Adam, sed etiam fuisse illi vnitam, & lateri eius indiuise coniunctam, vt hoc modo saluent, quod postea dicitur Eua fuisse formatam ex costā Adę. Nam hanc formationem in hoc solo putant consistere, quod tunc dormiente Adam separauit Deus Eua a latere eius. Quem errorem vel ferē similem obiter refutat August. lib. 3. Gen. ad liter. cap. 22. Et eundem inter fabulas, & monstra Iudeorum cōputandum esse merito dixit Lyra in cap. 1. Gen. circa illa verba, *masculum, & feminam creauit eos*, & facile refutatur, tum ratione, quia fingit mostrosam creationem sine fundamento. Tum ex littera Genesim, ibi, *tulit vnā de costis eius, & edificauit in mulierem*. Ex quo euidenter constat, Eua fuisse creatam diuisam, & separatam ab Adam, nam costam, quam tulit Deus de Adam, id est, diuiserat, & separauerat, ab illo, & edificauit in mulierem, vt ca. 2. dicitur. Ergo creata est Eua diuisa, & separata, ab Adam. Item dicitur, *tulit costam, & repleuit carnem pro ea*. Si autem sola diuisio inter duo corpora prius continua fuisset facta, nulla necessitas fuisset replendi carne latūs Adę. Et præterea non magis dici posset Eua formatā ex Adam, quam Adam ex Eua. Neque etiam magis dici potuisset prius fuisse Adam solum, quam Eua, ac subinde falsum fuisset illud, *ada non inueniebatur similis sibi*.

10. *Concluditur Eua post Adam fuisse conditam.* His ergo reiectis erroribus, vt certum supponimus, Eua nullo modo fuisse creatam simul tempore cum Adam. De tempore verò, quod inter vtriusque creationem intercessit, est secunda opinio, asserens, Eua non fuisse creatam eodem die, quo Adam, sed die septimo, vel post illam. Primum enim creatam fuisse in septimo die asseruit Catherini. contra quem disputauius lib. præcedenti, cap. 12. Fuisse verò creatam post septimum diem, sentit D. Thomas 1. p. q. 73. art. 1. nam in argumento tertio opponit, post septimum diem multa fecisse Deum, & in solutione respondet, nihil esse factum post septimum diem, *quā aliquid iter in operibus sex dierum præcessit, saltem materialiter*. Et addit, *sicut quod Deus de costā Adę formauit mulierem*. Quam sententiam sequitur Cathus. in Gen. & fauet Chrysost. homil. 10. in Gen. quatenus ait, quādo Deus benedixit hominibus, dicens, *Crescite, & multiplicamini*, nondum fuisse creatam Eua. Quod etiam ibi sentit Origenes. At in hoc significant sub creatione hominis, quæ sexto die facta narratur, Eua non comprehendi. Et simili modo allegari potest pro hac sententia Gregor. lib. 32. Moral. cap. 9. alias 10. quatenus tractans illa verba, *masculum & feminam creauit eos* dicit, *nec dum Eua facta describitur. Et iam homo masculus & femina perhibetur, sed quia ex Adę latere proculdubio Eua erat proiessura, in illam computatur per substantiam, a quo erat producenda per formam*.

11. *Suadetur D. Thomæ responsio. Primo.* Potestque suaderi hæc sententia, quia inter creationem Adę, & Eua tam multa narratur facta Gen. 2. vt verisimile non videatur in eodem die vtraque creationem esse factam. Declaratur, quia Adam non videtur in principio sexti diei, sed potius versus finem fuisse productus, cum prius eodem die cætera animalia terrestria creata fuerint. Deinde Adam postquam est creatus translatus est in Paradisum, & postea animalia omnia ad

illum adducta sunt, & omnibus nomina imposuit, & tandem formatio Eua sequuta est: ergo non est verisimile illa omnia in eodem sexto die fuisse facta. Confirmatur, quia illud opus imponenti nomina animalibus ad opera sex dierū, seu, quod perinde est, ad ornatum vniuersi parū pertinuisse videtur, cum solum ad vsum communis hominum fuerit necessarium: ergo verisimile est hæc omnia, quæ de creatione Adam, & Eua ibi facta narrantur, post sextum diem facta fuisse, & consequenter etiam Eua fuisse creatam post illum diem, & fortasse etiam post septimum, quia in septimo requieuit Deus ab omni opere, quod pararat.

Nihilominus dicendum est, probabilius videri, Eua sexto die fuisse creatam. Hanc conclusionem docuit Bonauent. in 2. d. 18. art. 1. q. 2. ad 1. & tenent super Gen. Lipom. in id. cap. 2. edificauit costam, &c. & Perer. lib. 4. in id. *Faciamus ei adiutorium*, & Molin. in *dicto opus* diff. 22. & Castro verbo Adam, hæresi 6. & Valentia in 1. tom. disp. 7. q. 1. p. 2. ad 1. Caietani. Sumiturque hæc sententia ex Iosepho 1. Antiquit. cap. 2. & ex Beda in Examer. & Theodoret. q. 21. Ambros. lib. 6. Examer. cap. 1. & August. lib. 6. Gen. ad liter. cap. 5. & 6. quatenus dicunt, Deum in sex diebus omnia opera sua consummasse. Et idem sentit Richard. lib. 2. in Gen. si attendat legantur, quæ docet cap. 7. & 8. 12. & 13. Evidentius hoc docet Augustinus in locis statim allegandis. Probaturque primò, quia Gen. 1. cum dicitur post cætera animantia creasse Deum hominem ad imaginem, & similitudinem suam, statim additur, *masculum, & feminam creauit eos*. Quæ verba non minus Eua, quam Adam comprehendunt, neque est illa ratio, cur magis illud sit dictum per anticipationem de Eua, quam de Adam. Neque etiam est verisimilis expolitio, quod masculum creauerit in actu, feminam verò in potentia, cum de viroque pariter, ac subinde in eandem significationem dicatur. Præsertim quia nec secundum verbi proprietatem, neque iuxta illius vsum, in toto illo capite res creati dicitur, nisi quando in se actu producit. Confirmatur hoc maximè ex verbis sequentibus, *crescite & multiplicamini*, nam hæc verba ad duos diriguntur, per quos posset species humana in suis indiuiduis multiplicari, masculum scilicet, & feminam. Sed illa verba dicta sunt sexta die, in qua referuntur, ergo in eadem iam erat creata Eua. Valde enim violentum est, dicere, loquentem esse Deum ad Adam solum, tanquam ad duos, quia in potentia Eua continebat, quia neque congrua locutionis vsus hoc habet, neque Adam solus, & nondum habens adiutorium simile sibi intelligere poterat, quomodo filios posset generare. Et præterea benedictio & fecunditas vtrique parenti data est: debuit ergo prius vterque subsistere. Et hanc totam expositionem illorum verborum confirmat satis clarè August. lib. 3. Gen. ad liter. cap. 12. in fine, & euidentius lib. 6. cap. 2. cuius aliqua verba infra referemus.

Secundò probatur eadem sententia ex principio Genesim 2. *Perfecti sunt celi & terra, & omni ornatu eo. Num.* Quod de sex primis diebus intelligitur, vt in fine præcedentis libri probauimus. Ergo etiam creatio Eua sexto die facta est. Probatur consequentia: quia post sextum diem Deus nihil omnino nouum creauit, vt in fine libri præcedentis ostensum est. Responderi potest ex D. Thom. 1. p. q. 73. art. 1. Deum post sex dies nihil creasse totaliter nouum, quia materialiter præexistebat in costā Adę, vel (vt alij dicunt) quia iam præexistebat in sibi simili. Et consequenter dicitur, productionem Eua non pertinuisse ad perfectam mundi creationem.

SVARE
de Anocli
in 6. dicitur
anima.

AD. N.

inem, & dispositionem, seu ad completum eius ornatum, quia totum hoc per creationem hominis virtute factum est, quia in ea Eua potentia continebatur.

Sed hæc non satis faciunt, quia Deus non tantum dicitur cessasse die septimo ab opere creationis, sed etiam cessasse die septimo ab opere productionis ex præiacente materia, quod sit modo proprio auctoris naturæ, neque potest per causas secundas modo naturali fieri, & ideo suo modo creatio dicitur. Productio autem Eux licet fuerit ex præiacente materia, fuit tamen per modum creationis posteriori modo sumptæ, nec continebatur sufficienter in virtutibus seminalibus causarum secundarum. Ergo à die septimo, id est, in illo, & in sequentibus à tali opere cessavit Deus. Ergo factum est in die sexto. Vnde etiam sit, pertinuisse ad perfectionem vniuersi, & completum ornatum eius, quia omne opus pertinet ad completam naturæ institutionem, pertinet etiam ad completum mundi ornatum, sed huiusmodi fuit Eux productio: ergo. Probatur minor, quia ad plenam naturæ institutionem pertinent omnes causæ necessariae ad conseruationem, & propagationem specierum corruptibilium, præsertim perfectarum. Sed huiusmodi causæ in animalibus perfectis non sunt perfectæ, & sufficientes sine masculo, & femina, & ideo cætera animantia sunt intra illos dies producta. Ergo multo magis humana natura ita creari debuit, & in illa etiam vetustique sexus productio ad complementum vniuersi pertinuit. Quæ ratio sumpta est ex D. Thoma 1. p. q. 92. art. 1. ubi ad 1. ita concludit, & ideo institutio naturæ non solum matrem, sed etiam feminam produxit.

Ad fundamentum contrariæ sententiæ iam supra dictum est, idem opus creationis hominis in primo, & secundo capite Genesis referri, sed in primo per compedium: in secundo verò modus operis explicatus est. Vnde ait Augustinus lib. 11. c. 6. ca. 2. Sexto die etiam Paradisus plantatus est, & ibi homo collocatus est, & soporatus est, & Eua formaretur, & ea formata coniungatur, eique nomen imponitur. Illa ergo omnia, quæ humano modo longum tempus postulare videntur, diuina virtute intra sexum diem, imò intra illius diei partem facile fieri poterunt. Nam primis, licet incertum nobis sit qua hora illius diei Adam creatus fuerit, ut rectè dixit Abulensis cap. 13. Gen. q. 607. nihilominus facile creati potuit hora matutina circa solis ortum, vel post vnam, aut alteram horam. Quia productio cæterorum animalium subitò ad vnum Deum impertum facta est, & ideo vel in momento, vel in breuissimo tempore pro Dei arbitrio facta est. Neque oportuit creationem hominis per multas horas differri, neque ad id cogitandum, in Scriptura est fundamentum, aut occasio. Nam postquam dixit, Et fecit Deus bestias terræ iuxta species suas, & unueras, & omne reptile terræ in genere suo, & vidit Deus, quod esset bonum. Statim subiungit, & ait, Faciamus hominem. Igitur paulo post creationem aliorum animalium, formauit Deus hominem de limo terræ, & post breue tempus illum transtulit in Paradisum, ut capite sequenti videbimus.

Ad illud verò ibi iam constitutum iussit Deus adduci animalia, ut eis nomina imponeret, ut Gen. 2. dicitur. Potuit autem hæc actio multo antemeridie incipere, & intra paucas horas consummari. Quia putandum non est, omnia indiuidua animalia specierum omnium fuisse Adamo præsentata, quia non omnibus indiuiduis erat nomina imponiturus, neque ad alium finem erat id necessarium. Tantum ergo adductæ sunt omnes species in singulis indiuiduis, vel ad summum in mari, & femina. Atque ita intelligenda est distri-

butio illa, Formatis Deus de humo cunctis animalibus terræ, adduxit ea ad Adam. Ea, scilicet, Quo ad eorum species, ut significauit Aug. in lib. 9. Gen. ad liter. cap. 12. scribens Adam animalibus terrestribus, ac volatilibus ad se congregatis, generatimque distinctis, tunc nomina imposuisse. Postea verò piscium generibus paulatim. Cognitis nomina esse imposita. Et id latius explicuit Abulensis Gen. 13. q. 3. 6. Illa verò animalium congregatio, & adductio Angelorum ministerio facta est, ut ijdem Patres notat, August. dicto lib. 9. cap. 14. & Abulensis eodem cap. 13. q. 339. At verò Albinus, seu Alcuin⁹ q. 54. in Gen. ait, Deum adduxisse animalia non circumlocuti, sed occulto nutu sua potentia voluisse ut venirent. Sed illud prius est probabilius. Vtroque autem modo manifestum est, totam illam actionem, & nominum impositionem intra paucas horas fieri potuisse. Ac subinde formationem Eux, quæ statim subsequuta est, ante illius diei finem facillimè potuisse perfici, & ita totum illius diei opus consummari.

Cur autem ante formationem Eux Deus voluerit, ut animalia omnia prius ad Adam adducerentur, tractant ibidem expostitores, & August. quidem significat, licet credendum sit ita factum esse, sicut ad litteram Scripturæ narrat: nihilominus non posse à nobis sufficientem rationem litteralem illius facti reddi, sed aliquod mysterium, & significationem rerum futurarum cōtinere, quæ nos illam ignoremus. Tamen Abulensis dicto cap. 13. q. 330. & sequentibus plures rationes adducit, quæ in eo videri possunt. Illa quidem maxime probabilis est, voluisse Deum, ut Adam ante creatam Eua omnia animalia distinctè cognosceret, & in omnibus speciebus marem, & feminam esse videret, ut & desiderio habendi sociam similem sibi accederetur, eamque postea commendatiorem haberet, quod inspectis cæteris omnibus viuientibus adiutorium simile sibi in eis non reperisset. Sic ferè Ambros. lib. de Paradis. cap. 11. Simul accipe, quæ causæ omnia deductæ sunt ad Adam, ut in omnibus videret viroque sexus substantiam constare naturæ, id est, ex masculo & femina: ut ipse visu exemplumque cognosceret necessarium sibi consortium mulieris adiectum.

Ad vltimam denique obiectionem sumptam ex illa nominum impositione, non defuerunt qui dixerint, non esse ad litteram, & ut sonat accipiendam, sed secundum aliquam metaphoram, seu allegoricum sensum. Ita refert ex Mose Barceph. Pereir. lib. 5. in Gen. circa principium, illa verba exponens. Merito tamen illa sententia reprobata est, quia sine fundamento litteralem sensum Scripturæ auertit. Alij dixerunt, illam nominum impositionem non esse factam sexto die, sed multo post, quia non oportet, ut res eodem ordine fiant, quo narrantur. Tamen narratio Scripturæ videtur tam clara, ut nulla ratione illa sententia admittenda videatur. Præsertim quia animalium adductio ad Adam ante creationem Eux facta fuit, ut dictum est, & hoc supponunt Patres, cum illius ordinis rationem quarunt. Ergo & impositio nominum tunc facta est, quia eodè modo, & cōtextu in Scriptura narratur. Imò propter hunc finem saltem proximū, & immediatum fuerunt animalia tunc ad Adam adducta. Ac deniq; supposita dicta animalium præsentia opportunissimum fuit tēpus, ut eis Adam nomina imponeret, ut latius Pereir. supra declarat. Hoc ergo posito ad obiectionem dicimus, illam nominum impositionem pertinuisse aliquo modo ad vniuersi ornatum, ut principatus hominis super omnia animantia statim ostenderetur, & ut (inquit Alcuinus supra q. 55.) homo ipse statim intelligeret ex rationis discretione quāto melior esset cunctis animantibus, & eo magis condicere suum diligere.

17. Quasi-
cula.
Augustini
responsio.

Alijs pro-
fert Abulen-
s. Vna ex
Ambrosio
maxime ar-
guitur.

18. Ad 3. in ec-
clesia nu. 11.
responsio
Barcephæ
refertur.

Aliorū re-
sponsio reijci-
tur multis
causis.

Probatio-
responso.

2
s. oppo-
n. et

2

diligeret. Ac denique sicut animalia prius creata sunt, quàm ipse homo, quia ipsi preparabantur. ita etiam priusquam inciperet societas hominū, nomina sunt animalibus imposita, ut postea usus eorundem animalium hominibus in societate viuentibus esset facilius.

CAPVT V.

Virum primi homines in Paradiso terrestri, vel extra illum creati fuerint.

1. *Monitur via ad questionem quantum ad Adam*

DE hac circumstantia creationis hominis non fit in Scriptura expressa mentio: nam de Adā solum dicitur Gen. 2. creasse illum Deum de limo terræ: quæ autem fuerit illa terra, vel ubi homo fuerit formatus, ibi non dicitur. Statim verò interponit Moyses narrationem de Paradisi plantatione. *Plantauerat autem Deus Paradisum voluptatum à principio.* Et addit, in eo posuisse Adam, dicens, *in quo posuit hominem, quem formauerat.* Ex quibus verbis oritur dubitatio, an Deus creauerit Adam intra, vel extra Paradisum: quia duobus modis potuit illum in Paradiso ponere. Primò formando illum in ipso Paradiso. Secundò extra Paradisum illum creando, & postea in Paradisum illum transfereundo, neuter autem istorum modorum videtur in illis verbis satis explicari.

2. *Deinde quantum ad Eua.*

1. *Quæstio- nis difficultas.*

Secundā.

Et hinc nascitur simile dubiū de muliere, quia si Adam fuit intra Paradisum creatus, sine dubio etiam Eua in eo loco creata fuit, tamen si Adam fuit extra Paradisum productus, non erit magis dubia. Videtur tamen consequenter idem esse dicendum de Eua, quia non debuit in nobiliori loco creari, quàm vir. Et potest hac pars suaderi, quia Eua in illo loco creata est, in quo Deus adduxit animalia ad Adam, ut eis nomina imponeret, ut ex contextu Gen. 2. colligitur, sed locus ille non fuit Paradisus, quia in illo animalia bruta non habitabant, nec in illum ingrediebantur, teste Damasc. lib. 2. de Fide, cap. 11. quia non decebat illius loci dignitatem: ergo extra Paradisum erat Adam, quando ad eum adducta sunt animalia: ergo etiam Eua extra Paradisum creata est, & à fortiori etiam Adam. Confirmatur, quia præceptum illud, *De ligno scientia boni, & mali ne comedas*, datum est Adæ statim ac translatus est in Paradisum, sed simul etiam impositum est Eue: ergo illa simul translata est, ac proinde iam erat creata. Consequentia nota est, & maior habetur Gen. 2. Minor autem probatur, tum ex verbis ipsius Eue, *præcepit nobis Deus*, tum quia aliàs Eua comedendo non peccasset.

Tertia.

3. *Afferio bipartita.*

Prior pars probatur Ex Scriptura primo.

Secundo.

Dicendum autem est, Adamum extra Paradisum, Eua verò intra Paradisum fuisse conditā. Hæc est communis sententia, quæ breuiter per partes probanda est. Priorem tradit D. Thomas 1. p. q. 102. art. 4. & est communis Theologorum in 2. d. 18. Et probatur primò ex allegatis verbis Scripturæ, *In quo posuit hominem, quem formauerat.* Ponderandum est enim verbum temporis præteriti plusquam perfecti, *quem formauerat*, nam per illud significatur, prius hominem fuisse formatum, & postea in Paradiso positum. Secundò, paulo post in eodem capite id expressius declaratur, dum dicitur: *Tulit ergo Deus hominem, & posuit eum in Paradiso voluptatis, ut operaretur, & custodiret illum*: ubi verbum, *tulit hominem*, aperte supponit, iam fuisse hominem, qui ferri posset. Nam verbum *tulit* non significat substantialem productionem, sed localem, sicut verbum *porto*, & similia. Et hoc magis declarat illa repetitio verborum *tulit, & posuit*: indicant enim abtulisse ab vno loco, & in alio posuisse, quod non fit, quando res in eodem loco, in qua creatur, constituitur. Tertiò probatur ex verbis illis cap. 3. *Et emisit illum Dominus Deus de Para-*

diso voluptatis, ut operaretur terram, de qua assumptum est. In quibus verbis terra, de qua sumpsit est Adam à Paradiso distinguitur, in quo satis significatur, Adam fuisse creatum ex terra existente extra Paradisum. Ratio autem primaria huius facti, de qua nobis ex Scriptura constat, fuit libera Dei voluntas paulo infra aperiemus, posteriorem partem assertionis tractando.

Interrogari autem solet, quis fuerit ille locus extra Paradisum, in quo Adam fuit creatus. Et communiter fertur fuisse creatum in campo Damasceno, & citatur Iosephus lib. 1. Antiquit. cap. 1. & 2. ubi nihil de hac historia reperio. Illam tamen confirmat Petrus Comestor in historia scholastica cap. 13. Neque ab hac sententia differunt, qui dicunt, Adam fuisse creatum in Ebron, id est, in territorio illius ciuitatis, quam esse communem Chronographorum, & antiquorum Doctorum sententiam testatur Abulens. Gen. 13. q. 1. in fin. Qui tamen in q. 138. eiusdem capitis cum retulisset, aliquos dixisse, Adam fuisse formatum in Ebron, vel apud illam in campo Damasceno, quæ est locus campestris iuxta ciuitatem Ebron, quæ postea ibi edificata fuit, soluit argumentum eorum, & rem dubiam & indecisam relinquit. Fundamentum autem sumitur ex Iosua 14. ubi dicitur de ciuitate Ebron, quod *Adam maximus ibi inter Ebraeos situs est.* Unde colligi videtur, Adam iuxta Ebron fuisse sepultum. Ex quo vterius inferitur, ibi etiam vixisse, ac proinde cum eiectus fuit à Paradiso, in eum locum translatum, seu reductum fuisse: & hinc tandem concluditur ibi fuisse creatum. Quia Gen. 3. dicitur emisit eum de Paradiso, ut operaretur terram, de qua sumpsit fuerat. Sed merito dixit Abulens, hoc fundamentum non esse solidum, Tum quia *maior loco Iosua 14.* non est necesse, nomen *Adam*, sumi ut proprium primi hominis, sed ut commune idem significans, quod homo. Tum etiam quia communis sententia Paradisum est, Adam in monte Caluarie fuisse sepultum, ut in 3. p. q. 46. art. 10. ad 3. in Commentario adnotatum. Unde aliqui existimant creatum fuisse Adam prope Hierusalem. Sed hoc etiam incertum est. Et quomodo cumque locus Iosue intelligatur, ex loco sepulture Adæ non potest ad locum creationis eius efficax argumentum sumi, quia necessarium non est, ut Adam toto tempore vitæ in eodem loco vixerit: ac proinde non est necessarium, ut ad locum, in quo mortuus est, vel sepultus, fuerit de Paradiso eiectus. Nihil ergo in hoc puncto definitum censeo.

Potest etiam obiter interrogari, si Adam fuit extra Paradisum creatus, quomodo fuerit in Paradisum translatus. Duobus enim modis id fieri potuit. Primò ut diuina inspiratione, vel reuelatione notitiam Paradisi acceperit, & voluntatem Dei esse ut illuc tenderet, intellexerit, atque ita propria virtute gradiendo vsque ad Paradisum peruenerit. Alius modus est, ut ministerio sui Angeli custodis subito in Paradisum translatus fuerit, sicut Habacuc Propheta in Babylonem traductus est. Aliqui probabiliorē putant priorem modum, ita tamen explicatum, ut Angelus sub visibili forma Adam inlruerit de loco, ad quem eundem illi erat, eumque ostendendo viam, committatus fuerit. Ita sentit Pereir. lib. 4. in Gen. circa illa verba: *Tulit ergo Dominus Deus.* Et eam sententiam Augustino tribuit, apud quem reperire non potui, nec ipse locum designat. Addit etiam congruentiam, & exemplum, nam ita Deus loquebatur cum Adamo per Anglum in forma visibili eodem cap. 2. & 3. Gen. & quia sic Angelus duxit, & reduxit Tobiam. Nihilominus probabilior videtur secundus modus. Primò propter illum modum, dum homo pri-

SVARE
de Angeli
re 6. dicitur
anima.

AD. V.